

Optimass erfarenhetsutbyte- Sammanfattning av gruppdiskussioner

Grupp 1: Lokalisering

- Politikerna måste ta i denna fråga. De saknar i dag kunskap och medvetenhet om frågan.
- MKM – massorna är ett problem eftersom det saknas samsyn i kommunerna runt hur dessa kan användas.
- Ytor finns men vi behöver visa på nyttan med att avsätta dessa för mellanlager och upplag för lågvärdiga material.
- Tillståndprocesser måste göras smidigare och tillstånden behöver synkas i tid.
- Tillsyn behövs för att kontrollera att massorna hamnar där de enligt upphandlingen ska hamna.
- Masshanteringsbörs är bra teoretiskt men funkar inte i praktiken.

Planerare:

- Frågan måste in i översiktsplanerna, där måste potentiella materialterminaler pekas ut.
- Planera områden annorlunda, höjdsätta områden så att massor återanvänds i samma projekt.

Projektägare:

- Styra frågan i exploateringsavtal – det gör projekten dyrare eventuellt, det måste betalas av projektägaren.
- När man styr vart massorna ska gå måste man också öka tillsynen så att man vet att exploateringsavtalet följs – jämför med ”skogsdeponier” där MKM-massor körs ut till en grop någonstans.

Grupp 2: Samordning

- Viktigt att få till en kommunikation mellan alla inblandade aktörer
- Tydliga incitament måste identifieras för alla aktörer för att få dem att samarbeta. Optimass beräkningsverktyg kan vara till hjälp som kan bidra till att ta fram pengaflödet inom masshanteringen som visar vart pengarna går och vilka som får del av vinsterna vid ett samordnat system.
- För att få till ett fungerande kretslopp måste alla aktörer vara med. Kretsloppet kan drivas av ekonomiska vinster eller minskade CO2-utsläpp.

Planerare:

- Att få tillåtelse att bedriva mellanlager/hanteringsplatser kan vara svårt. Här har kommunerna stort ansvar och skulle kunna förenkla processen.
- Planerare kan ta fram förutsättningar för att få till en bra samordning, till exempel planera för upplag/peka ut ytor
- Kommuner skulle kunna förbereda ytor nära stora projekt där tillstånd/anmälningar är klara och ytorna är redo att användas av entreprenörerna när de behövs.
- Idag låter projektägaren oftast entreprenören sköta masshanteringen, men eventuellt skulle projektägaren ta mer ansvar i planeringssteget genom att fråga entreprenörerna vad de är villiga att betala för massorna.

Projektägare:

- Projektägare bör ta fram materialförsörjningsplaner
- Projektägarens (Trafikverkets) projektchef har stort inflytande och kan vara initiativstartare till samordningen
- Ha regelbundna informationsutbytesmöten där alla aktörer deltar. Projektägare kan förslagsvis ansvara för dessa. Här kan exempelvis Optimass beräkningsverktyg visas upp.
- Trafikverket kan eventuellt låta entreprenörerna (ex NCC) få massorna från Södertörnsleden gratis om de kan visa att kan ta hand om dem och att de har bra, närliggande terminaler.

Övriga

- Markägare är en aktör som också har stor inverkan och måste vara med i samordningen (det är sällan kommunen äger marken)

Grupp 3 och 4: Upphandling

- Projektägare kan bestämma att var massorna ska ta vägen i upphandling
- Upphandling behöver inte alltid vara det enda styrmedlet, krav kan även ställas i t ex markanvisningsavtalet eller exploateringsavtalen
- Bättre kunskap om geotekniska förutsättningar/miljöinformation behövs långt innan det ska byggas för att förbereda entreprenörerna om vilka kostnader som kommer uppstå.
- Redan i översiktsplaneringen måste det planeras för massbalans.
- Hur kan vi säkerställa att nya lösningar kan användas i projekten?
- Tillståndsprocesserna måste göras smidigare för täkter/mellanlager/krossning på plats.

Slutsatser

- En större medvetenhet behövs hos politiker. Kommunikation om incitament/nyttor är avgörande för öka medvetenheten om frågan. Först då kan uppdrag ges till tjänstemännen.
- Utpekade ytor för masshantering behöver samordnas på regional nivå. En regional strategi behövs. Länsstyrelsen/regionala aktörer har idag inte den rådigheten. Behöver ett uppdrag i regleringsbrevet och en budget för detta.
- Projektägare kan skriva in i upphandling att andra projekt ska använda överskottsmassorna.
- Innovationsupphandlingar behövs för att kunna rulla ut ny teknik.
- Vara ute i god tid, redan i planeringsskedet, för att göra bra kalkyl
- I tätort nästan alltid lågförorenade massor, MKM massor. Brist på kunskap och ovilja att behöva söka tillstånd så väljer man ofta att inte att återvinna.
- Redan på regional nivå i översiktsplaner måste massbalans uppnås
- Korta tillståndsprocesser för inerta deponier och mellanlager/marklov
- Samordnare för frågan behövs på regional nivå. Samfinansiering av resursperson kan skapas tex på länsstyrelsen

Vad kan Optimass göra för att driva frågan?

- Publicera resultat löpande. Vänta inte till slutet av projektet.
- Sprid resultatet som redan finns. Tex genom hemsidan men det är då viktigt att se till aktivt att styra trafik dit.
- Delta med presentationer på externa evenemang.
- Kommunicera goda exempel – tex kravställning i upphandling, Tyresö. Samordnare i Helsingfors stad, Jönköping som har egna deponier/avsättningsplatser för massor, NCCs interna samordning.
- Visa även mindre goda exempel, erfarenhetsåterföring av läroprocesser.
- Kommunicera resultat från omvärldsbevakning.
- Fortsätt kontakten med olika aktörer. Även politiker på alla nivåer. Deltagarna på workshopen kan bidra med kontakten, fungera som dörröppnare.